

POLICY BRIEF

LOKALE PERSPEKTIVER PÅ BIODIVERSITETS- ÆNDRINGER OG TILPASNINGSEVNE *I GRØNLANDSK FISKERI*

LOKALE PERSPEKTIVER PÅ BIODIVERSITETSÆNDRINGER OG TILPASNINGSEVNE / GRØNLANDSK FISKERI

ECOTIP-projektet har analyseret fangststatistikker og konsulteret lokal/bruger viden for at forstå, hvordan nylige ændringer i biodiversitet har haft størst påvirkning på det grønlandske fiskeri. En workshop med deltagelse af det havgående fiskeri, fabriksforvaltere, KNAPK og APNN blev afholdt i Nuuk d. 8. nov. 2021. Dertil blev der gennemført interviews med kystnære fiskere og fangere og øvrige personer med viden om byerne og fiskeriet i hhv: Upernavik, Aappilattoq, Inarsuit; Nuuk; Nanortalik og Qaqortoq; Tasiilaq, Kuumiut og Kulusuk (november 2021 – juni 2023).

De medvirkende brugere har identificeret en lang række biodiversitetsændringer, hvoraf mange omhandler skiftende udbredelse/tilstedeværelse af arter i fiskeriet. Disse omfatter:

- Ændringer i havtemperaturer og dannelse af havis
- Mere udledning af materiale fra gletchere og øget algeproduktion i fjordene
- Ændring i rejebestandens udbredelse
- Bifangster i det havgående fiskeri
- Øget fiskeri efter kendte arter i Nordgrønland og Østgrønland
- Ændret adfærd hos fisk i fjordene – reaktion på temperatur, konkurrence og rovdyrs tilstedeværelse
- År med manglende eller forkortede ankomster af fisk og pattedyr i fjordene
- Øget forekomst af sjældne fiskearter og hvaler i Østgrønland

ET TILPASNINGSDYGTIGT FISKERI MEN DER ER REGIONALE FORSKELLE

Det grønlandske fiskeri har været særdeles tilpasningsdygtig når det kommer til at opretholde eksisterende fiskerier på trods af skiftende forhold. Fiskere har været i stand til at eksperimentere og ændre fiskeristrategier og -teknikker inden for en sæson (f.eks. bundgarnsfiskeriet i Nuuk), nogle få år (skift til åbentvands-fiskeri i Nordgrønland) eller gradvist over et årti (rejetrawlerne evne til gradvist at følge rejebestanden mod nord). Fiskeriet har særligt fokus på at starte/øge efter kendte arter, mens fiskeriet efter sjældne/nye arter har været mest fremtrædende i offshore-fiskeriet med makrel.

I analysen af brugeres beretninger om ændringer og tilpasning, bemærker ECOTIP, at der er regionale forskelle når det kommer til fiskerimuligheder og infrastruktur.

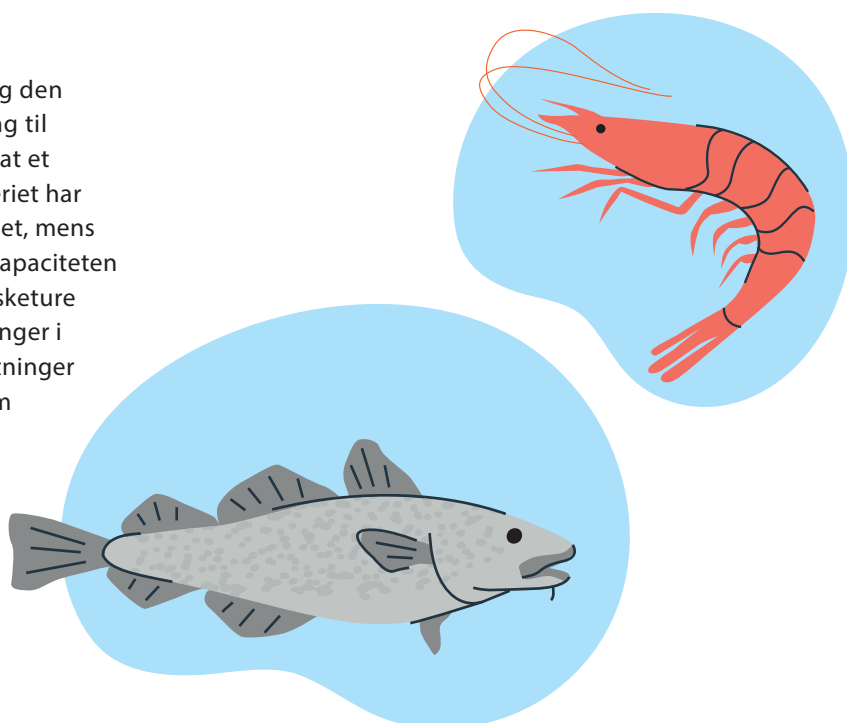
Det havgående fiskeri har generelt været i stand til at tilpasse sig ændringer. Det har været i stand til at foretage de ønskede teknologiske investeringer i pelagisk fiskeri, og det har været mobile nok til at 'følge' trinvis skift i rejebiomassens udbredelse. Dertil kommer en tilfredshed med den økonomiske tilpasning, der er sket i det havgående fiskeri: Fartøjerne er blevet færre, større og mere effektive, og fiskeriet anses for attraktivt i forhold til arbejdsforhold, lønniveau og profitabilitet. Det havgående fiskeri synes 'stabilt for øjeblikket' (2021). Teknologisk og regulativ tilpasning til nye/ændrede bifangster er et tema med stigende relevans.

Kystfiskeriet i Nordgrønland har tilpasset sig den aftagende havis og større forekomst/adgang til forskellige arter. Fiskeriet af hellefisk er fortsat et attraktivt fiskeri, men torske- og krabbefiskeriet har også stigende fangster. Nye fabrikker er åbnet, mens andre har udvidet lager- og forarbejdningskapaciteten i løbet af det sidste årti. Alligevel påvirkes fisketure negativt af pludselige skift i vejr samt ændringer i hvalers udbredelse (2022). Der er også beretninger fra Diskobugten om år, hvor lodden ikke kom på strandene som sædvanligt (2021).

Sammenlignet med andre regioner har Sydgrønland oplevet en mere negativ udvikling idet torskefiskeriet har haft en nedgangsperiode på 4-5 år, som dog er ved at 'normalisere' sig nu. Samtidig har

Sydgrønland ikke set et øget fiskeri efter andre arter, som kan erstatte torsken og kystnære fiskere skal navigere lave torskepriser og manglende lokale indhandlingsmuligheder for flere af de kendte arter. Kystnære fiskere observerer (2022) øget forekomst af havkat, laks og ørred. Der er spredte eksempler på fangst af sjældne arter.

I Østgrønland (2023) rapporterer fiskere og fangere i Tasiilaq, Kuummiut og Kulusuk, Østgrønland om velkendte fiskearter i god/uændret stand – det gælder hellefisk, torsk og lodde. Fjeldørred og stenbider kommer der lige nu flere af. Det er også i denne region at fiskerne rapporterer mest om sjældne og/eller ukendte fiskearter som f.eks. en nye type haj (sydfra), ørred og laks. Dertil kommer flere unavngivne/ukendte fisk. Flere af de for området sjældne hvalarter kommer nu ind i fjordene - herunder grindehvaler, spækhuggere og hvidnæset delfin. Polartorsk har over årtier reageret på varmere vandtemperaturer - og muligvis torskens tilstedeværelse - og er nu kun at finde udvalgte steder i fjordene, hvor der antageligt er koldt nok. Klapmyds har været mindre til stede de sidste par år. Indtil videre har det ikke været nødvendigt for fiskere at ændret deres traditionelle fiskepladser. I lighed med kystnære fiskere på østkysten rapporteres der om udfordringer forårsaget af hurtigt skiftende vejr, lang afstand til indhandlingssteder, begrænsede indhandlingsmuligheder og lave fiskepriser.

RESUMÉ

TIL BESLUTNINGSTAGERE

På trods af regionale forskelle har Grønlandsk fiskeri generelt udvist både evne og vilje til at tilpasse fiskeri- og markedsføringsstrategier til miljøændringer, reguleringer eller faldende markedsmuligheder. Det er vigtigt at facilitere og støtte fiskeriets manøvreduktighed. Baseret på lokal viden opnået fra interviews, workshops og statistiske analyser tyder resultaterne fra ECOTIP på, at beslutningstagere kan understøtte fleksibiliteten i fiskeriet yderligere ved at:

- Fortsætte løbende og tæt dialog mellem Grønlands Naturinstitut, forvaltere og fiskere for at skabe fælles forståelser af biodiversitetsændringer efterhånden som de opstår, samt, at udforske mulighederne for hurtig tilpasning i reguleringer og/eller fiskeriteknologi (f.eks. i fht. bifangst)
- Fortsætte med at gøre det administrativt ukompliceret for en kystfisker at ansøge om flere licenser i kystfiskeriet. Dette gør det muligt at tilpasse sig skift i arters udbredelse og markedsforhold.
- Sikre bedre indhandlingsfaciliteter indenfor kort afstand. Tilstedeværelsen/fraværet af nærliggende fabrikker og/eller indhandlingsmuligheder

er afgørende for fiskere og fangere når de vurderer fremtidsudsigterne for deres erhverv og lokalsamfund.

- Fremme konkurrence mellem fabrikker. Dette hæver indhandlingspriserne og støtter lokale fiskersamfund, samt motiverer den næste generation til at blive fiskere. Kystfiskere i alle regioner har fremhævet dette behov.
- Fokuser på innovation i fiskerisektoren – øg mangfoldigheden af landingsmuligheder, samt indhandlingspriser for kystfiskere. Dette efterspørges især i torskefiskeriet og i lokalsamfund med få indhandlingsmuligheder.
- Støtte diversificeringen af lokale markeder. Udover at lande til fabrikker, leverer kystfiskere og fangere til flere lokale markeder - herunder lokale fiskemarkeder, salg til lokale institutioner og salg via privat netværk. Dette diversificerer fiskeres og fangers markedsføringsstrategier og øger den lokale adgang til fødevarer sikkerhed.
- Styrke initiativer, der sigter mod at udvide og forny lokalt fødevarer kendskab om, hvordan man tilbereder 'sjældne arter'. Den ældre generation har erfaring med at tilberede en bredere vifte af fiskearter og kan indgå i sådanne tiltag.
- Initiere forsøgsfiskeri efter kendte arter i nye områder. Kystfiskerne peger på forskellige fiskerier der kunne igangsættes lokalt. Det havgående fiskeri er interesseret i at udvide fiskeriet længere mod nord.
- Fokuser på at forbedre kystfiskernes arbejdsvilkår. Nærliggende indhandlingssteder og dæksteknologi, der kan lette fysisk arbejde, er blevet foreslået af kystfiskere.
- Prioritere fødevarer sikkerhed og ernæring i forvaltningen af fangstkvoter. Nordgrønlandske fangere har forklaret hvordan korte fangstsæsoner giver knaphed resten af året. Interviewpersoner i Syd- og Nordgrønland bemærker, at fangsten ikke længere fordeles bredt i samfundet via traditionelle fordelingsystemer. Der er bekymring for at ældre og mindre bemidlede personer har ringere adgang til grønlandsk mad.
- Introducere finansiering af iværksætteri, uden for hovedbyerne i kommunerne. Set fra meget fiskeriafhængige samfund i periferien – som Upernavik og Nanortalik – ville dette være med til at diversificere indkomstmulighederne, f.eks. udvikling af turismeprodukter.